

ȘEZĂTOAREA

Anul XI, vol. VIII, No. 5-6. — Folticenă, Iulie-August 1903.

TRADIȚII ȘI LEGENDE

LEGENDA „HORILCEI“

Ci-că diavolul numit „Horilcă“ într'o vreme i-a plesnit prin minte un nou meșteșug, cum ar putea el prinde pe oameni în mrejele lui cele spurcate și să-i îndepărteze de la D-zeu. Diavolul adecă a luat chipul unui flăcău, și s'a dus într'o pădure. În pădurea asta era un gospodar cu carul după lemne. Flăcăul eși înaintea creștinului și văzându-l curmind lemne, se puse mai întâi cu dînsul de vorbă, apoi îi dădu o păpușă, ca să aibă cu ce-și imple cioba de lulea, ce-o ținea goală în dinți și ce duhăni, și pe cînd creștinul se puse pe o ciotireă, ca în tîcnă să-și duhănească cea otravă de titium, flăcăul lua securea de jos și cît ai bate în palme a crăpat mulțime de lemne, ba le-a și încărcat pe carul creștinului.

Creștinul văzînd isprava cea bună a flăcăului, îi plăcu mult hărnicia lui. Ba ce-î veni în gînd, el îl întreba pe flăcău, orî de n'ar intra la dînsu la slujbă.

Flăcăul se prinse pe loc, căci doară asta o căuta el.

Flăcăul se purta harnic de minune și era ca un pîrsnel în toate părțile. Astă purtare a flăcăului îl hotări pre creștin, care n'avea copil, ca să-l eie pre flăcău de suflet, așa cum fac oamenii cei fără de copil, cari vreî să se pue pe tinjală și alții să li dee de-a gata. El îl și lua și flăcăul asta o dorise doară, ca să-și pue în lucrare planurile lui diavolești. Acuma nimic nu-î mai sta în cale.

Intr'o zi începu flăcăul a aduna lemne, peatră și alte lucruri trebuincioase spre zidire și peste cite-va zile, sta, cum am zice ca un burete crescut peste noapte, o coșogemite de veluiță gata pe locul creștinului. Oamenii din sat se uitaî la bujda acea mare ca la o minune. Mai mult însă se mirară ei cînd văzură, că sosesc fel de fel de cazane, fel de fel de țevi de aramă, una mai pîntecoasă și

mai sucită de cit alta. Pe toate aceste le viri flăcăul în bujdoaia aceea ș'apoi să fi văzut ce îmblă lucrători ba în sus ba în jos. D'apoi carele cu săcară și barabule așa se înbulziau, că n'aveai pe unde trece. D'apoi nu numai lucrătorii și carele te împiedeau, că parcă era în zi de iarmaroc, d'apoi încă butoaele și poloboacele cele de stejar cu cercuri de fier de un lat de mină și mai bine. Erau atitea, că nu le puteai număra.

Intr'o zi ci-că a făcut flăcăul mare primire oamenilor din satul lui. El adecă le-a dat cui a vrut și cui n'a vrut dintr'acea mursală stoarsă din sacară și barabule ș'apoi arsă, să bea cit a vrut, ba și pe întrecute și aceea mai de omenie, fără bani. El adecă a vrut să-î deprindă pre oameni la acea băutură, care era așa de tare, că dacă o bea cineva, i se părea că-î ard mașele întrinsul. Și macar că era așa, oamenii tot băura atita din ea, că se făcurea ca morții și adormiră pe loc, acolo unde se afla. Alții însă începură să cinte și să joace, alții să plingă cu amar, ca cînd și-ar boci părinții, alții se cuprinseseră de atila dragoste, că îmbrățișau pe toți cîți întilneau, oameni sau dobitoace. Alții cară și anume cei mai mulți, bînd din această băutură nouă, se apucară la harță întăi așa știu în șagă, apoi la sfadă și bătae într'adins și să se ucidă unii pe alții. A doua zi se văzu ce ispravă frumușică făcu băutura făcută de flăcău: unii zăceau bezmetici prin șanțuri dormind ca niște morți, alții mai tari la cap mergeau spre casă stinși la față ca dup'o lungoare, cu capul ciubăr, alții erau încrunțați de singe, c'o falcă frîntă, c'un ochi scos, fără măsele, cite c'o coastă frîntă, iară alții dormeau somnul cel de veci uciși de vecinii sau prietenii lor în beție. Toți din cei ce băuseră această băutură nu-și aduceau aminte de cele ce făcuseră ei în ziua trecută. Simțeau numai o durere de cap nespūsă, de credeau că li se risipește titva, un leșin la inimă de nesuferit și o ciumur-luială a trupului de par'că ar fi robii un an de arindul, zi și noapte fără contenială.

După ce mai dormiră cit dormiră săteni, iarăși se duseră la bujda, ce-î ziceau velniță, și acolo îi întimpină flăcăul și-î întrebă ori de li-a ticnit mursa lui. Ei îi spuseră pățeniile lor, iară el li spuse ca să mai guste o dușcă două, care iară îi va face teferi și buni sănătoși, cum au fost mai înainte. El le și dădu cite o dușcă bună de băut fără să li ceară vre-o plată. Gustînd oamenii cite o dușcă, li se făcu sete de mai mult. Ei începură a cere mai mult, iară flăcăul, carele își aduse acuma ajutor din cei ce-î avea acasă la diusul, știu colo în fundul pămîntului, îi trimise la aceia zicîndu-le că el

le-a vîndut acelora toată mursa cît o scurge. Ei meraseră la acei cumpărători, iară aceia li spuseră, că li vor da de băut, dacă li vor plăti. Oamenilor nu le prea veni la socoteală, însă fiindu-le sete grozav de mult și fiind-că flăcăul li zise, că dacă vor mai trage cite-va duște li va trece setea arzătoare și se vor intrama iarăși, trebură să dea bani pentru acea băutură. Sfirșindu-li-se banii, vînzătorii primeau în locul banilor și zăloage : haîne, vite, țarină, pine și după ce se duceau toate gîl pe gîtlej, primeau ei zalog și sufletele oamenilor pătimași.

Așa își făcu diavolul frumoasă ispravă și lui D-zeu sîntu mare daună.

Velnița ceia zice că era în prijma bisericeii și intrînd preotul la slujbă ci-că palimariul a dat o fugă la velniță peste drum, ca să eie cărbuni pentru cadelniță, că vezi Doamne acolo focul nu se stingea nici în ziua de Paști, căci nu mai era harnică velnița să fiarbă atita mursă, cîtă li trebuia oamenilor. Așteaptă preotul să vie palimariul cu cărbunii, dar nu-l văzu. El trimise pe dascal după palimar, dar nici acesta nu se întoarse, de par-că era lucrul pocit. Pe urmă eși preotul din biserică și se duse după dascal, palimariul și cadelnița cu cărbunii și remase și el acolo.

Biserica era acum fără preot, dascal, palimar și fără cadelniță.

Toce mai în Duminica acela veni D-zeu cu Sf. Petru, care auzise de nădrăvănile diavolului în satul acela și intră în biserică. Caută în dreapta, caută în stînga, biserică pustie, caută în sf. altar, nici urmă de preot. — În urmă se mai uită D-zeu prin biserică și zărește într'o strană o babă care adormise acolo așteptînd începerea sf. slujbe. D-zeu întrebă de babă unde-î preotul și baba îi spuse, că s'a dus să cheme din velniță de peste drum pe dascal, carele se duse să cheme pe palimar, care alergase se aducă ciți-va cărbuni pentru cadelniță.

Auzînd D-zeu de aceasta, zise lui Sf. Petru să meargă la velniță și să cheme pe slujitorii bisericeii să vie să înceapă sf. slujbă. Sf. Petru se duse într'o fugă. D-zeu așteaptă cît așteaptă, în urmă i se urî de atita așteptat și se duse singur la velniță să vadă ce-î cu Sf. Petru, preot, dascal și palimar că intirzie și nu mai vin.

Intrînd D-zeu în velniță avu o priveliște neobișnuită. Toți creștinii zăceau dimpreună cu preotul, dascal și palimariul morți beți pe jos, iară Sf. Petru băuse tot ce avuse cu el chiar și haînele sale și juca într'un picior printre creștinii cari horcălau unul peste altul lungiș și curmeziș.

Cum văzu diavolul pe D-zeu întrind, se cutremură și a dat orbiș la fugă, și-n graba lui cea mare a căzut într'un cazan cu horlircă ce clocotea, și acolo s'a pirjolit de viu.

D-zeu a scos sufletele cele zălogite diavolilor și a certat pre creștinii pentru slăbiciunea lor, cu blindețe, văzind că și Sf. Petru s'a alunecat. Băutura aceasta numită după cel ce-o iscodise întâi „horlircă“, o storc prietenii diavolului și pînă-n ziua de astăzi și ea este căderea în pacate a multora din creștinii.

CU CE-I MAI BUNĂ MĂMĂLIGA ? ¹⁾

Stefan Vodă a plecat într'o bună dimineață voios, împreună c'o mulțime de boiari și căpitani, să caute un loc potrivit pentru sf. monăstire. Și avea pricină Domnul Ștefan să fie voios și să caute loc pentru locaș d-zeesc, căci tocmai îi ajutase D-zeu de se întoarce biruitor dintr'o goană căpcănilor de Tatarî, cari năvăliseră ni tam ni sam în biata țară a Moldovei. D'apoi ce au căutat au găsit ei. Domnul Ștefan gata de luptă în toată clipeala li-a dat o întimpinare ș'o bună dimineață și o noapte bună, căci era noaptea cînd i-a căsăpit, care au pomenit-o cît au trăit păgîinii cei ce au mai scăpat teferi fugind în ruptul capului.

Intrînd Domnul Ștefan cu curtenii săi prin codrii deși și neimblați de prin părțile Rădăușului, descălecă într'un loc și prinse a intra tot mai afund prin cele păduri. Pînă la o vreme curtenii îl însoțiră, dară sara întunecînd, ei l-au perdut din ochi pre Vodă. Căutară ei ba încoace, ba încolo, Vodă nicăiri. Neliniștea lor nu fu proastă. Toți se imprăștiară care în cotro să afle pre Vodă, dară înzădar fu truda lor. Pre Vodă nu-l aflară, una, că era întunec ca în corb, alta, că pădurea era atit de deasă, că nu puteai străbate nici într'un fel. La urmă curtenii osteniți ca vai de ei, se așezară pe iarba într'un loc mai lărguț din pădure, își aprinseră un foc și îmbucînd fie-care ce avea cu sine se puseră ca să le treacă de uritul nopții la povestitul întimplărilor de prin cele răsboaie. Povestind ba unul, ba altul întimplări vitejești, ba de ale dragosteii cu cutare jupîneasă sau cutare fată de boiar, se treziră că crapă de ziuă și se puseră iarăși pe căutat cu tot adinsul, pînă ce într'o vreme, cînd

1). Comunicată de dl. prof. Leonida Bodnărescu, care a uzit-o de la tatăl d-sale, iară acesta, de la tatăl său, cunoscutul deputat Mihaî Bodnărescu din Galanești, Bucovina.

soarele era amu sus, îl aflară pre Ștefan Vodă dormind într'o colibă a unui biet Român.

În colibă ajunse Vodă sara, ba așa-și într'un tirziu de noapte a zilei trecute. Rătăcise Vodă prin cel codru pînă-n urmă dădu de acea colibă. Și de colibă n'ar fi dat, dacă n'ar fi luat sama că într'un desîș se zărește ceva ca o lumină. După o bucată de vreme Vodă tot năzuind la acea lumină se trezi înaintea unei colibe, la care ciți-va cărbuni licurtau din cînd în cînd. Strigă Vodă că de este cine-va în colibă să iasă afară. Atunci eși un Român care tocmai se trezise din somn și-l întrebă că ce vrea. Ștefan îi zise că este un drumeț și c'a rătăcit prin pădure și că este mort de trudă și de foame. Orî de n'are loc în colibă, să se culce, și ceva de mincare. Ba este, zise Românul și una și alta. Vodă se tupilă și intrînd în colibă se așeză pe un braț de fin moale, ce era așternut jos și care era patul stăpinului colibeii. De mincare îi aduse Românul un dărab de mămăligă rece. Vodă se uită la lumina unui tăciune ce-l ținea Românul în mină la virtoasa mămăligă și întrebă pe colibaș ce are la mămăligă. Orî de n'are lapte, carne, verdejuri sau alte ceva. Românul însă îi zise, că n'are nimic la mămăligă. Nu era el Vodă prea desmerdat în ale mîncării, căci mai mult petrecea el nemîncat și insetat prin răsboaie, de cit în tîcnă lingă o masă domnească plină de fel de fel de bucate și mîncări care de care mai alese și mai gustoase. Uitîndu-se el însă la mămăliga cea rece și virtoasă, tot par'că-i venea oare-cum s'o imbuce așa sacă. Dară văzînd că Românul n'are alta nemică făcu voie din nevoie și începu să imbuce și să înghiță din ea par'că era un fel din cele mai alese bucate. După ce-și sătură foamea cu mămăligă și-și stîmpără setea c'o dușcă de apă rece ca gheața ce-l aduse Românul în pălăria lui de la isvorul din dosul colibeii, Vodă își și puse dreapta drept perină de puf moale sub cap și adormi pe loc un somn de cele voinicesti. Cînd se trezi văzu pe unul din curtenii săi în colibă și pre ceilalți afară, așteptîndu-l să se scoale. Românului îi spuseră aceștia, că el a găzduit în coliba sa pre Ștefan Vodă, ceea ce vîmi mult pre Român.

După ce se sculă Vodă, mulțami Românului pentru buna primire c'o mină de bani și încălecînd plecă cu curtenii și căpitanii cu toți spre monăstirea Putnei. Aici îl primi igumenul monăstireii și-i făcu o masă aleasă.

Pe timpul ospățului, cînd vinul făcea ocol împrejurul mesei și toți mesenii se făcură mult vorbăreți, întrebă Vodă pe curtenii ori de-au mîncat ei mămăligă. Curtenii se cam mirară de această între-

bare domnească, dară totuși răspunseră cu toții e'aŭ mâncat. Dacă ați mâncat, zise Vodă atunci trebuie să știți cu ce îi mai bună mă-mămăliga. Unii giciră, că cu friptură de puț, cu smîntină; alții cu brinză de oi sau cu lapte, alții cu verdețuri ca: usturoi sau ceapă, alții cu alte mîncări, care de care cum îl învăța mintea a gici, căci curtenii nu prea gustaseră din mă-măliga, nu era ea doară mîncare boerească, ci țărănească. La toate răspunsurile lor Vodă clătină din cap necredincios vrînd să zică că n'aŭ gicit. În urmă Ștefan Vodă li zise: „Eŭ văd, că nu giciți, de aceea vă voi spune cŭ cu ce este mă-măliga mai bună — cu foamea!“

MUNTELE „CUCU“ 1)

Între comuna Dichtineț și Cimpulungul rusesc se ridică un munte înalt. Pe el păduri de brazi înalți și drepti ca lumina schimbă cu multe plăuri. Acestui munte locuitorii huțani din apropierea lui îi zic muntele „Cucu“.

Numele „Cucu“ și l-a primit muntele de la o idilă întimplată pe coastele lui, care o povestesc huțanii în legănată-le vorbă așa:

Cică prin pădurile și plăurile acestui munte păștea oițele într'o vreme oare-cînd un chipeș puț de Romîn. Ochiul lui erau ca mura, părul ca întunericul nopții. Era înalt știu coala că-l credea frate drept cu brazi munților.

Într'o bună zi se tălni Romînașul, pe cînd trecea cu oile sale peste un părauaș, de cei cari coboriau din munți în vreme grasă cite-o lingură de apă limpede ca lacrima și rece ca gheața, iară la secetă sint numai o dungă albă de prundiș, față în față cu-n chip de față oachișă și bălăioară de par'că tot să te uși la ea. Și fetișoara își păștea sulișoara de oițe ziua aice pe munte. Sara le coborea la bordeiul din vale. Le închidea peste noapte în strunga păzită de veghiatorii dulăi, ca nu cum-va lupul sau altă fiară să le răpiască. Și dulăii avea și pricină să fie treji cit îi nopticea noapte, că pe aceste locuri pustii era sumedenii de fel de fel de dihani cărora mult le place frageda carne de oae.

Din întilnirea din întimplare a băetanului cu frumoasa fetișoară se făcu în fie-care zi întilnire cu voce, iară întilnirea zice că este soră bună cu dragostea. Și așa, fără să știe, se iubiă tinerii ciobanași.

1). Comunicată de dl. Dr. Em. Grigoroviță, care a auzit-o în vara anului 1901 de la o bătrînă huțancă Matrona Uglița din Dichtineț, Bucovina.

Ei erau fericiți că se întâlneau zi după zi. Nu-și vorbeau ei de dragoste, însă simțeau că dragostea le-a cuprins inimile și că dragostea lor va fi nesfârșită.

Intr-o dimineață, după muls, slobozi păstorița ca de obicei oițele pe munte din prejmă. Ea porni pe urma lor și ajunse la locul obicinuit de întâlnire.

Turma lui Cucu — așa-l chema pe chipeșul păstor — era aice, iară el nicăiri. Fetișoara se așeză pe moalele mușchi de pe plăi și prinse să-l aștepte pre păstor. Ea credea, că s-a dus mai în fund în silă, ca să aducă ceva vreascuri pentru foc. Așteptă ce așteptă și văzind că păstorul nu vine crezu că el și-a făcut o glumă și s'a ascuns de dinsa unde-va, ca ea să-l caute ști așa cum se joacă băetani „de-a ascunsu“. Căută păstorița în dreapta și-n stînga, se sui cu turmele întrolocate pe vârful muntelui, întinse buciumul și zise din el o jalnică doină plină de dor cu care-l chema pe păstor, dar nimene nu se arătă, nimene nu-i răspunse, numai ecoul îi repețea jalea.

Văzind copila că Cucu nu-î, lăsă turmele în paza cinilor credincioși și cuprinsă de îngrijire și de dor, cutriera văile, plăiurile, coborurile și pădurile, însă înzădar, căci pe păstor nu-l mai afla. Trudită ca vai de ea și cuprinsă de un dor și de o presimțire despre care nu-și putea da sama, se puse pe un brad culcat de cele vînturi și începu un plîns amar crezînd că poate vr'o dihanie de urs l-o sflîțit și mîncat pre lubitul ei. Nu știa ea biata copilă că pe la miez de noapte sosise aici la munte un trimis grăbit de colo jos de la țară, tocmai din Suceava, care-î aduse mîhnitoarea veste, că păgîni de tatarî iarăși au năvălit în biata țară a Moldovei, prădînd și jăfuind, și că domnul țării cheamă pe toți bărbații să apuce armele și să curățiască, cu ele în mîni, țara de acești dușmanî cruzi din cale afară și fără de D-zeu. Auzînd Cucu această veste tristă de la sol, nu șovăi nici o clipeală, ci-și lăsă turma pe munte, știînd că bălata copilă va îngriji în lipsa lui de dinsa ca și de-a ei, și n'apucă să-și eie măcar rămas bun de la copilă, ci plecă strună și cu grabă la locul de strînsură a oștii. Iară în gîndul lui își făcu el pe cale socoteala, că după ce se va întoarce din lupta cu păgîni să nu se mai despartă de draga lui păstoriță, ci s'o coboare cu el la șes, la casa lui părintească și să o facă mîndră mireasă.

Omul gîndește, însă Domnul rînduește!

În lupta cu păgîni voinicul Cucu, care se luptă în rîndul cel dintîi cu zece capcanî, fu lovit de unul din ei pe din dos și și-a

dat sufletul și viața pentru apărarea țării. Aceasta era pricina, că oițele lui și copila cea bălăe nu-l mai văzură.

A doua zi și în cele următoare cutrieră biata copilă împinsă de dorul ei și-l căuta pe Cucu prin tot locul, însă nu-l află. De la o vreme însă îi cuprinsese sufletul, desnădejduirea și o frică nepricepută.

Ea părăsi turmele, fără a le mai îngriji, cutrieră zi și noapte muntele fără hodină și striga mereu : Cucu, Cucu, Cucu ! Oamenii, cari se întâmpla să treacă pe aici ziua și noaptea auziau neîntrerupt : Cucu, Cucu, Cucu. Cari se suiau pe munte li se întâmpla să întâlnească câte odată o ființă omenească, de o frumusețe rară cu auriul păr fuor deschiră și fălăind pe spate, cu ochii rătăciți privind fără țintă, cu pasul grăbit și cu vecinicul strigăt pe buzele-i uscate și arzătoare : Cucu, Cucu, Cucu !

Și oamenii de prin prejur se deprinseră cu acest strigăt ce se auzia în acest munte. După ce însă biata păstoriță, ofelită de dor și neastimpăr muri, muntelui acestuia îi rămase numele „Cucu“ pînă astăzi.

DIMITRIE DAN.

POVESTEA LUI ESOP

Odată un uliū fugărea o vrăbie, ca s'o prindă. Tot fugărindu-se așa, o agiuns prin dreptul unui pusnic, care de credincios ce era lui Dumnezeu, știa și *gratul paserilor*. Vrăbia cînd o zărit pusnicul, o zis :

— În credința pusnicului istuia, să nu mă poți prinde.

Da uliū o zis și el :

— În credința cutărui vataf de curve, să te prind. N'o sfîrșit bine vorba și uliul o prins vrăbia.

Pusnicul, cînd o auzit una ca asta : că un vataf de curve îi mult mai tare'n credință ca el, — s'o mîhnit amarnic și unde mi s'o pus pusnicul, măi badeli-o, pe cetanie și la rugăciuni și bătea la mătări și zi și noapte, necontenit se ruga : pînă ce 'ntr'o zi, ce-î vine pusnicului în gînd ?

„Ia să mă duc, să caut eū vataful cel de curve, să văd ce-o făcut el de-î așa de tare în credință“.

Ș'o lasat pusnicul săhăstria lui, ș'o luat traista'n băț, ș'o pornit în lume.

Imbla pribag, horhăind în toate părțile, că nu știa încotro s'a-

puce ca să nimerească mai degrabă și nici nu putea să 'ntrebe de cine-va, că ce-avea să zică lumea, cînd l-ar fi auzit întrebînd de vataf de curve!

Și după multă umblătură și călcătură, mări-o dat de tirgul unde era vataful acela.

Amu cum se nimerească el la vataf și cum să între acolo, ca să nu-l vadă lumea? Amu era amu!....

Ș'o imblat cînd într'o parte, cînd în alta; cînd pe-o uliță, cînd pe alta și nici că nimerea, orî s'audă, el, unde-î tractirul. Ce să facă, ce să dreagă, ca să nu-î fie osteneala și necazul în zadar?

Cum sta el, într'o vreme, pe-o uliță mai dosnică, iaca vede că de la o casă tot ieșeau oamenii de iști mai tineri; alții ieșeau, alții intrau și tot așa se foieau ca la praznic.

Pusnicul se lipește de un flăcău de-aciea și-l întrebă ce-î acolo, de imblă atita tineret?

Ceala se uită la pusnic lung și-î răspunde rîzînd:

— Tractir! părinte....

Atunci s'o dumerit pusnicul; și-î părea bine 'ntr'un fel c'a dat peste cel care-l căuta, da cînd se gindea c-ar să între în casa ceea de ispite și păcătoasă, par'că cădea ceriul pe dinsul.

Și ș'o mai trecut vremea, așa, pînă cătră 'nsarate, atunci numai o 'ntrat tiptil și repede în casa vatafului.

Femeile cînd l-o văzut, o prins a se 'nhața de el, fără nici o rușine: care-l trăgea la dînsa, care-l lua de după cap și să făcea a-l pupa, mă rog fel de fel de nefereli muerești, pline de poște lumești. /m

Da pusnicul de-odată să buimăcise, pînă ș'o venit în fire și le-o întrebat;

— Mă rog, cine-î mai mare peste voi?

— Cuiare vataf.

— Aș vrea să vorbesc două vorbe cu el, duceți-mă la dinsul.

Femeile l-au luat unele pe subsuori, altele de braț și l-au bagat în odaea vatafului.

— Dumneță iești cuiare vataf?

— Eū, sărut dreapta. Da ce-î părințele?

— Hei, fiule, iaca ce m'o făcut să răzbat și să imblu atita lume, pînă s'o 'nvrednicit Dumnezeu ca să te nimeresc. Și i-o spus pusnicul întimplarea cu uliul, rugăciunile care le-o făcut după ce-o văzut că el nu-î pînă pe-acolo de tare în credință și i-o mai spus de truda lui pînă ce s'o văzut agiuns la vataf.

— Ș'amu m'aș ruga să-mi spuți ce-ai făcut și cum ți-î traiful, de ești așa de tare'n credință.

— Părințele, ca să știi ce fac și cum mi-î traiful, să stai la mine o zi, două și ce-oîu face eū să faci și sfinția ta, și dacă îi ținca cu mine atunci să știi c'ai să fii tare la credință, ca și mine.

— Mă apuc, fiule, cum nu.

Vatavul o poruncit s'aducă mîncarea, că nu mîncase încă. Ș'o adus niște mîncări ca acelea: fripturi, c'o miroznă de-ți lasa gura apă, și borș plin de grăsime, mă rog tot mîncări de cele sățioasă și poficioase. De-acolea băuturi, măi frate, de cele cu năpădăi, cînd goleaî un pahar, vedeaî sciutei înaintea ochilor.

— Poftim, părințele; să mîncăm, să bem și pe Domnul să lăudăm.

— D'apoi nu se cade să mîmine carne, că oprește canoanele.

— Mîncă, părinte, că doar te-ai prins să faci ce-oîu face și eū.

— Nu mi-î tocmai foame, da oîu minca o leacă. Ș'o mîncat ceva-ceva mai mult în silă, da se ferea mai ales de carne. După ce aū mîncat și s'aū mai hodinit bucatele, vatavul i-o spus pusnicului:

— De-amu la culcat. Ai să te dezbraci, drept cum te-a făcut maica-ta ș'ai să te culci aici cu două femei.

— Da unde se poate una ca asta, că eū nu știu ce-î partea femească !....

— Mă rog, așa mă culc și eū noaptea și despre partea lor n'am ce mă plinge. Sfinția-ta ai spus c'ai să faci ceea ce fac eū, și trebuie să te culci cum îi spun.

— Vai, pacatele mele, ce-am mai agiuns să fac !.... Și s'o culcat dezbrăcat în pat și numai ce-o venit două femei în peile goale și voînice și frumoase de n'aveaū păreche și se așezară una de-o parte și alta de-o parte. Ș'aū prins a-l pișca, ș'a-l trage, ș'a-l întinde, mă rog, las pe dîsele că știaū ele ce fac.

Da bîetul pusnic mereū le zicea :

— Astimpărați-vă fiicelor ! Căutați-vă de hodină. Fiți detreabă. Nu fiți zălude ! Măi, da aveți rușine ! Agiungă-vă ! Doamne feroște de minte femească ! Voi sînteți satane necuvioase !

Și dacă o văzut că nu i se prinde nici o vorbă, o prins a spune în gîndul lui, la rugăciuni : de ispită, de ceasul cel rău, de duh rău, și se ruga de toți sfinții și mucenicii, ca să-l apere de pacat.

Nici c'o fost de chip ca să-l treacă pacatul, paserea se 'ntărise și cînd de cînd să sloboadă. Cînd o văzut nevoia asta, o sărit repede din pat și o slobozit paserea într'un colț a antireului, și o legat

bine, ca să nu se prăpădescă sămința. Și iar s'o culcat între femei, că se răcorise.

Dimineața cum o dat ochii cu vatavul, ceala l-o și întrebat :

— Ei, cum te-ai hodinit la noi ?

— La mare ispită m'ai pus. Și i-o istorisit tot ce-o pățit.

— He-hei, părințele, mai ai mult pină-i fi într'o credință cu mine. Și eă mă culc tot așa, și cum naiba n'ai să fii ispitit de diavolițele celea ? Da cum simt că s'apropie pacatul, și sar dintre dinsele și vin la leagănul ista — leagănul era strălucitor și legat cu bairi de mătasă de podelele casei — mă sui într'insul și el se leagănă singur, cu puterea dumnezeiască, pină ce-mi trece furia, de-acolea iar mă duc la dinsele și-s cum îi gheața, dorm în voea cea bună, că nu mă tem de nimic.

— Mare sint minunile tale, Doamne ! zise pusnicul cu un glas rugător și făcindu-și cruce.

— Și iaca așa trăese eă, părințele. Sălășluesc aici în lumea asta plină de pacate, de fel de fel de pofte, și de fel de fel de ispite, care de care mai răle și ticăloase. Și aici în lume cine trăește și nu păcătuește, acela-i adevarat pusnic, nu acela care șede'n pustietăți și'n sălbătăci, unde nu-i ispitit acolo de nimic. Cu cine-ar să facă pacate ? Cu copacii ? Cu buruenile ? Cu fiarele salbatice ?

Iaca, eă, mă vezi că țin traclir, da nu se află să fi păcătuit odată cu o femeie. De-acolea, odată cind au intrat Turcii în țară, s'au dus la o mănăstire ca să păcătuiască cu călugărițele ; eă am luat curvele și le-am dus în locu călugărițelor și Turcii au păcătuit cu curvele.

Și dacă m'ai văzut mîncînd, mîncări într'ales : carne, grăsimi, și băuturi, să nu te mieri, că nu-i pacat ce bagî în gură, ci-i pacat ceea ce iese din gură !

— Adevarat ! Ai dreptate să fii mai tare'n credință ca mine, că numai eu călugărițele celea, cit bine ai făcut, d'apoi cind mă gîndesc în ce urgie și ce viermăt păcătos trăești. Ferice de tine, fiule, și de cel care te-au făcut, că bun suflet ești și amarnică credință ai. — Eă mă duc tot în pustietăți și să mă rog celui de sus, mai mult pe cit m'am rugat, că văd că nu sint vrednic să fiu la degetul cel mic al tău.

Ș'o eșit pusnicul iar pe furiș, ca să nu mai fie rușinat. Și mergînd așa prin țîrg, tot se uita la fete, ca să vadă care-i adevarat curată ; — că pusnicul cunoștea fetele cum se cade, de pe bujorii obrazului. — Ș'o tot stat pe la răspintiile drumurilor și'n calea lumii

să vadă n'a da peste o fată cinstită și cu mare greu o văzut într'un tirziū, o fată adevarat curată. S'o oprit-o'n drum și i-o spus :

— Uite, fiică, legăturica asta, ai s'o porți sub briū noauă luni de zile necontentit și-î vedea ce-a eși dintr'insa. Și i-o dat legăturica cu slobozitura paserei.

Pusnicul s'o dus la săhăștia lui, unde s'o pus alt soī pe rugăciuni, mătăni și post, ca să-l isbăvească D-zăū de toate cele rele. Iar din legăturica ceea după ce-s'o împlinit cele 9 luni, s'o născut *înțeleptul Esop* cel cu bot de cîne la ceafă, da care era așa de 'n-vățat și de 'nțelept, c'o agiuns să se bată împărații de la dinsul.

Povestea asta mī-a spus-o dintru'ntăi V. Cir-Baroiū din satul Holda com. Broșteni, dar nu așa bine, după cum mī-a spus-o frate-su D. Baroiū, tot din satul Holda, care a vrut să-mī dea o pildă cum că numai acela care trăeșto'n lume și face fapte bune, ă adevarat creștin, nu eei ce staū în pustietăți, care n'au cu ce păcătui.

S. TEODORESCU-KIRILEANU.

DIN VIAȚA ROMÂNILOR MACEDONENI

— TAGHIANILU —

De cîte-va zile o mare mișcare se observă printre fetele din mahala. Cu toatele, mari și mici, se string la un loc, vorbesc, pun ceva la cale. Nevestele mai tinere își uită și ele pentru un moment de ocupațiile casei și participă la aceste consfătuiri vesele, sgomotoase.

La rîndul lor, băeții, cari n'au depășit încă vîrsta copilăriei, îi vezi pe inserate, după ce li s'a dat drumul de la școală, formînd grupuri-grupuri și discutînd între ei cu animație. Ei hotărăsc și alcătuirea unui fond, depunînd fie-care cîte ciți-va gologani, în mîinile unuia din ei, care prezintă mai multe garanții de solvabilitate, și care e proclamat casierul grupului.

Și cu toți și toate se pregătesc în așteptarea *Taghianilui*, care bate la ușă.

În sfîrșit, iată că vine și ziua de 23 Iunie, ziua de Taghiani. De cu dimineața fetele mai mici, căci cele mari, cari sînt de măritat, nu es liber ziua din casă, se duc prin livezi și prin cîmpii, culegînd floarea numită tot *taghîni*.

Băeții nu prea-și perd vremea, culegînd la florî. Ei lasă acestea pentru fete și cu un cuțit la briū dau fuga prin păduri, tăind ramuri de fag ori de pin, pe cînd alți tovarăși de ai lor string ferigă de pe dealuri.

Fetele vrea să facă *găleata*, iar băeții *tenda*. După prinz și unii și alții sunt ocupați cu aceste lucruri.

Unul mai îndămnatic și care are la activul său și experiența din anii trecuți, face planul tendei și execută lucrările mai grele. A fost și el în pădure, a tăiat și el la ramuri de fag și de pin, dar cum e chemat la un rol mai important, el n'a cărat nimic în spinare, ci a lăsat aceasta în seama celor cărora nu le tae capul pentru alte lucruri, unde se cere pricepere și inteligență. Cu totul devotat reușitei opere sale, alege locul și plintă patru pari. Alături și în jurul lor alții, printre cari se împletește gardul de ramuri. Pe jos se așterne ferigă, care stă în grămezi lângă noua tendă, iar tot cu ferigă e făcut și acoperișul.

Tenda ar putea fi repede isprăvită, dar în cursul construcției se ivesc neînțelegeri, se relevează imperfecțiuni, izbucnesc nemulțumiri relative la planul ori la execuțiunea ei. Și totul se face și se reface, pînă cînd ea capătă o formă definitivă spre satisfacția generală. Inginerul, care a luat parte covârșitoare la înălțarea ei, își privește cu drag acest fruct al muncii sale. El și toți din grup sînt mîndri că tenda lor e mai frumoasă și mai bine făcută de cît cea a grupului vecin.

Dar pe cînd ștregarii își admiră opera lor, fetele nu aū mai puțin de lucru și adunările lor nu sînt mai puțin gălăgioase. Ele fac *găleata*. Una aduce un *ibric* de aramă și acum lucrarea începe. Găleata reprezintă mireasa și de aceea caută să o împodobească cît mai bine. Dacă băeții aū ambițiunea, ca opera lor să întreacă în frumusețe pe cea a celorlalți, bine înțeles, că acest sentiment nu e mai puțin desvoltat și la fete. Ele ar muri de rușine, dacă a doua zi de dimineață, întîlnindu-se în drum cu alte grupuri de fete, găleata lor ar fi mai puțin împodobită și mai puțin frumoasă de cît a celoralte grupuri.

De aceea ele lucrează cu toată rivna, ca să facă o găleată cît mai reușită. Unele împletesc cununii de *taghiani*, altele aduc buchete de flori, în deosebi roze, care abundă în luna cea, altele gătesc găleata. Ca și la băeți, de sigur că acestea din urmă sînt cele mai pricepute și mai harnice. Ibricul de aramă dispăre sub mulțimea florilor cu care e împodobit. Cu acel gust estetic, înăscut în sexul frumos, el e prefăcut într'un mare buchet de flori, foarte plăcut la vedere.

Cîtă vreme ține această operație și în tot cazul ea răpește mai puțin timp de cît facerea tendei băeților, toate cele strînse în jurul

găletei, fete, neveste tinere, ba chiar și femeii mai în vîrstă, fac să răsune satul de cîntecele ce se obișnuiesc la gătirea miresei.

Iar cum se lasă noaptea peste sat, grupurile pornesc. Băeții, după ce au stat cit-va sub tendă, mincînd tot ce au cumpărat cu fondul incredințat casierului, aleargă prin sat și fac mare haz, cînd reușesc să bage spaîma în fete.

Acestea au o ținută bine hotărîtă. Escortate, pentru ori-ce eventualitate, de cîțiva barbați, rude din ale lor, ele es cu găleata, cîntînd întii cîntecul de *Taghiani*.

Taghiani, ghianizmata
cociza ș' ma miciza
iu 'nchisiș di-mi te-adirași,
— Inchisiu la nauli frași,
nauli frași gionî ninsurași,
ninsurași, nîsusiși.

(*Taghiani* (Simziene), *ghianizmata*, unde ai pornit de mi te-ai gătit. — Am pornit la cei nouă frați — nouă frați tineri neinsurați, nelogodiți).

De acasă ele duc găleata la șase orî la nouă fîntini, în tocmai cum se face cu mireasa, în ajunul Duminicii de nuntă. Se ia apă de la fie-care fîntină și cum am zis că găleata e mireasa i se cîntă ca și acesteia, cîntecul :

Umple soră, vearsă frate ș. c. l.

Pe drum de la o fîntină la alta, ele epuizează tot repertoriul cîntecelor ce știu. Înainte vreme și seara de *Taghiani* se considera ca un fel de sacrilegiu de a se cînta în limbă străine.

Astăzi, însă, fetele, cari se duc la *Kiri*, adică cari învață la școlăle grecești, și în această serbătoare eminentemente aromîncască, își isbese neplăcut auzul cu cîntecele din *Dorurile* grecești.

Tirziu de tot, cînd noaptea e trecută de jumătate, se face liniște în sat.

Băeții se retrag în *tendele* lor, că doar pentru aceasta s'au muncit atîta. Ei sînt hotărîți să nu doarmă în noaptea aceea, dar is oboșiți de atîta alergătură și somnul îi birue.

Fetele, înainte de a se despărți, mai au ceva de făcut. Fie-care aruncă în găleată cite un *asimicò* (obiect de argint), care un inel, care brațară, care cercei.

Apoi o lasă să stea noaptea sub un trandafir.

A doua zi, ziua de Sf. Ion, în grecește *Aghiù-Iani*, de unde și numele de *Taghiani*, dis-de-dimineață, toate grupurile din ajun, gătite în haine de sărbătoare, sînt deja în picioare. Ele zimbesc radi-

oase și pe fețele lor nu se vede nici o urmă de oboselile din ajun. Aū dormit pușin, de cit, de, nu e in toate zilele Taghiani!

Iaū găleata de sub trandafir și hai din nou la drum in cintece și chiote de veselie. Se duc in pădurea de la marginea satului, căci sat aromînesc, care să n'aibă aproape de el o pădure, pină acum nu s'a văzut.

Acolo, la umbra fagilor și cu găleata la mijloc, repetă cintecele din ajun. In jurul lor flăcării trag cu ochiul și in gînd își aleg una mai frumoșică, mai drăcoasă ca viitoarea lor soție.

Și cînd soarele s'a urcat sus de tot pe cer, grupurile se întorc ca să-și împarță acasă găleata. Fie-care ia cite pușină apă din ea, cu care se spală pe cap, ca să le treacă ori-ce dureri și mai ales ca să le crească părul mare și frumos. Apoi desbracă găleata — mireasa — împarțindu-și florile și luindu-și obiectele de argint.

La despărțire ele cîntă :

*S' nu-ți pară-arău, găleată sor,
că multe șopule nu te-aligăm
că diveară (la anu), ma s' b'năm (dacă trăim)
ma multe va te aligăm.*

Și dîndu-și intîlnire pentru anul viitor, ele își doresc una alteia toate fericirile și se retrag pe la casele lor.

Salonic.

N. BAȚARIA.

CINTECE DIN ȚINUTUL TECUCIULUI

69

Ș'apoi verde-î frunza'n tei,
dacă spuî că nu mă vrei
nu te-ascult nu mă gîndesc,
cu piciorul te'ntilnesc,
cu gura o să-ți vorbesc.
De mi-î lua și piciorul
la greū tot rămîn cu dorul;
de-î lua ce mi-î lua,
pe tine nu te-oîu uita.

70

Frunza'n codru cit răsare
esă badea'n deal călare;
frunza'n codru de-o rărit
calul bade-o poticnit.

71

—Lumea-î rea și n'ai ce-î face;
leleo nu te mai preface,
ci spune-mî mie cu drept,
și ține mîna la pept:
drag țî-s ție, drag ori ba,
ori ești draga altuîa?
—Măi bădișă, dragul meu,
mă jur pe sufletul meu,
să mă bată Dumnezeu
de mai am pe altul eū.

72

Frunză verde rămurică,
ea ascultă nevestică:

eū te las, de-acum te las
şi tot singură-ai rămas ;
cînd eū vin, cînd vin la tine,
tu nici nu te uîi la mine ;
dacă-ţi spui vr'o veste dulce,
tu-î dai zor si ea se duce.

73

Badeo, io m'am săturat ;
tu să-ţi cafi pe alta'n sat :
te laşi de dragoste vara....
mie-mi place'n toată sara.

74

Măi bădiţă Gheorghies,
ia te uita'n măcies
cum mai cîntă-o turturea
tristă ca inima mea,
turturica singurică,
badeo fie nu fi-î frică
că te-a bate Dumnezău
cum bate pe ori-ce rău
care draga lui şi-o lasă
şi de dînsa nu-î mai pasă !
Am să plîng ca turturica,
toată ziua, ziulica,
păr' s'a'ndura Dumnezău,
Dumnezău de plînsul meū.
Vai, sârmanul turturel,
greū ş'amar a fi de el,
noaptea plînge,
ziua plînge.

Aşa nu te-aş blăstăma
dacă tu nu m-ai lasa.

75

Mi-a fost dragă o porumbiţă
care mă striga : bădiţă.
Am iubit o turturea
care mă striga : badea.

Care-a fi mai frumoşică :
porumbea ori turturică ?
Porumbiţa te ciupeşte,
turturica te ciuguleşte.

76

Cine mi-o păcătuit ?
Tu dragă că m'ai smomit ;
tu cu ochisorii tăi
m'ai bagat in năbădăi,
iar cu gura şi obrazul
mi'ai făcut, leleo, năcazul.

77

Ciţi mă văd mă ocolesc ;
nu ştiu ei ce socotesc ;
d'apoi nici eū n'o doresc.
Cite-mi esă mie'n cale
le-o fi jind ¹⁾ ori le-o fi jale,
eū de minecă le prînd
să le mai treacă din jînd ;
şi le petrec pînă'n vale,
să le mai treacă de jale,
ca Romînu cu duşmanî :
Is Romîni, nu bolovanî.

78

Pentr'un suflet chinuit
pacatu-î orînduit ;
pentr'uo suflet care pleacă
păcatul nu-î dat să treacă
jumătate, nici o leacă.
Măi bade-o, bădiţă-a meū,
ai să duci pe lume greū.
Duce-î in lumea asta
ori in lumea ceîlalta,
in ziua de judecată
daţi-ai samă de-a ta faptă
şi-ai lua de ea răsplată.

1). Jind = dor puternic.

79

Haide, țapo, eă mă duc
viață cu tine nu'ncure,
încurcat'-ai inima
și-ai smomit-o și pe-a mea ;
mulțămesc lui Dumnezeu
c'am să plec din ochiul tău.

80

Mindră, nu te mai codi,
și'n prag nu te mai gîndi ;
 stai în prag,
 că nu ți-s drag.
De ți-s drag, hai pe murgul
să se ridice colbul,
pe murguțul pîtinog
care lasă'n urmă foc ;
pîtinog de trei picioare,
de pe-un deal pe altul sare.
Și-om sări pe dealul meu
di-und'se vede satul tău,
și-om intra în casa mea
că-i mindră ea și a ta :
 și cu briul ¹⁾
 ca pîrlul,
 și 'nvălită,
 și 'nflorită,
 tot cu flori
 și cu bujori
cu covor de lăcrămioare
lăsute de fată mare.

81

Frunză verde argințel,
 Tudor, Tudorel,
tu ești băet frumușel
 Tudor, Tudorel.
Măi băete, ia aminte
ca să fii flăcău cuminte,

că tinăru-î tinerel,
 Tudor, Tudorel ;

tinăru-î cu gîndul lui
ș'alege ce-î place lui :
fată după chip și grai
ca și firul de malai
ca și firul de popușoi
cum mocanu-alege oi.
De-om trăi noi amîndoi,
Dumnezeu că ne-a păzi
nunta că ne-om săvirși ;
trup cu trup noi ne-om lega
lumea nu ne-a deslega,
că-asa scrie și cartea ;
cartea scrie și noi știm,
și 'nainte socotim.

82

La vale de țintirim
numai noi locul ni-l știm ;
de la vii, înspre Hănțăști,
tot să stai și să trăești.
Și'n dumbravă, și 'n pădure
sînt căpșune, sînt și mure,
numai n'are cin' s'adune ;
haide țapo la căpșune.

83

Iarba-î mare pe la vii,
badeo, spune ce nu vii ;
vin' așa prin cîntători,
să mă iaî de subsiori,
să ne punem printre flori ;
să șoptim cum se șoptește,
cum inima poruncește ;
să te'ntreb și să mă'ntreb
să n'avem grijă de trebî,
că n'ai casă, nici copii,
și iarba-î mare prin vii.

1). Briul este o trăsătură cu roș ce desparte prispa lipită cu lut de perețele vărut.

84

Frunză verde lozioară
spune-mi, lele Mărioară,
de m'ei lasa, ca să-ți pui
în suflet, dragostea, cuiu ?

85

Pacat, leleo, că nu pot,
c'aș toarce un fir de tort.
Cred c'oîu putea mai de-apoi
toarce dragoste-amîndoi.

86

Badeo nu te-am bolmojit ¹⁾
cum maică-ta mî-a stîrnit,
că bolmoaja mea nu pică ;

dacă pică

~~ea~~ nu strică

bujorelul din grădină
orî crenguța din tulpină,
că bolmoaja de-ar pica,
ar pica
pe maică-ta
care strică dragostea.

87

Frunză verde foae lată
cată, badeo, giaba cată
n'ai să mai ai tu ca mine
cît ai căuta de bine ;
dar dacă nu mă ascuți,
să trăești de-acum anî mulți,
să-ți ei fată de'nsurat
vr'o vinetică din sat,
nici mai naltă, nici mai scurtă,
să nu aibă viață multă ;
ș'apoi soțioara ta
să nu aibă vlagă'n ea,
să zacă și să bolească
pururi să te tot bocească,

și să moară la Crăciun
pentru că ești nu știu cum ;
și s'o'ngropi pe la Florii,
și pe altele să îți ;
să jălești pin' la Ispas
din Ispas în ziua-Crucii
cînd, bădică-i vremea muncii ;
să bolești și tu din greu
pină cînd te-oîu scula cū :
scoală, badeo, scoală sus,
căci fapta ta te-a adus ;
scoal', bădică, scoal' și-mi spune
ce n'ai ascultat la mine ;
scoal' și scapă de bolit :
vine timpul de iubit.

88

Badeo, eū mi te-aș lasa
să te duci tu la alta,
dac'aș ști, badeo, că ieî
cercelul dintre cercei,
floricica dintre flori,
cu care să mi te'nsori.
Dar de asta nu mă lasă
inima să-mi plecî din casă,
să te duci la sluta slutei
la boanca și muta mutei,
care să te rușineze
și să te invenineze.

89

—De cînd eū țî-am juruit
suflețelul meu iubit,
frunză verde și-o cicoară,
suflețelul tot imi sboară
ca o pasere ușoară.
—Pasăre cu pană mică
vin' la neica, vin' în brațe,
să te leg în nouă ațe,

1). Balmoje = farmeco, drăcării.

ca să stai numai la mine
unde-î cald și unde-î bine ;
că ești dragă te-oîu căta,
cu vorbe te-oîu imbuca ;
te-oîu hrăni în sărutări,
te-oîu juca în sărbători,
te-oîu sfinți Duminica,
pînă cînd ne-om cununa.

90

—Frunză verde alunea,
hăis plăvane, hăis și cea. 1)
—Bădișo nu mai da cea,
ci dă hăis și vin la mine
că mi-s buzele pline
și de mîiere și de dor
să le sugî dulceața lor ;
boulenii nu-î mai bate,
că așa îi cu dreptate :
să te-abași pe la drăguța,
să-î săruși macar gurița.

91

Frunză verde busuțoc
ce tot strigi că n'ai noroc :
ești îți dau averea mea,
tu dă-mi bunătatea ta ;
pentru dînsa-mi vind doi boi,
că l-om face amîndoi.

92

Măi bădișă, bădișel,
nalt mai ești și sprintinel,
că săruși pe nevăzute
și șoptești pe ne-uzite ;
frunză verde fol de fug,
și de asta îmi ești drag.

93

Draga mea, dragă fetică,
te am lasat odată mică ;
ești eram mai ea și tine ;
lasă că și acuma-î bine,
că inima-î tot cu mine.

94

Frunză verde măr turcesc,
la nimica nu gîndesc,
că's flăcău ; flăcău trăesc,
fetele mă îndrăgostesc ;
fetele de crișmăriță
mă cheamă pe la porțiță,
iar fata de preoteasă
vine de mă ia de-acasă.
Tu te duci că nu te înduri
că la popă sint prescuri ;
mai n'ai vrea, dar n'ai ce face
că fata de popă-ți place.

95

Dacă-î vorba de iubit,
badeo noi ne-am potrivit :
noi simtem păreche bună
ca doi porumbei de-o lună,
de-o lună și-o săptămînă
să ne fie voe bună.
Mina unde-oîu pune ești,
mila pune Dumnezeu ;
iar unde-î purc tu mina
nouă să ne-ajute luna,
să ne-ajute stelele
să ne fie zilele :-).

96

Murgule, murguțul meu,
da-ți-ar zile Dumnezeu

1). Omul merge alături de boi în partea stîngă. Boul de lingă el e cel «din spre om» sau «din coala», iar cel-lalt «din brazdă» sau «din hăis». Zicînd «cea», boii vor apuca spre dreapta, și «hăis» spre stînga.

2). Luna e protectoarea tinerilor căsătoriți și a celor îndrăgiți. Dacă ea n'a putut să facă pe nimeni fetică, îndrăgindu-se cu vre-unul din cei ce-au cerut-o, pacat mare, sprijină pe alții, spre ispășirea pacatelor.

să mă duci ca'n vint ușor,
arde sufletul de dor
să mă porți pe cărăruice,
să privesc la cele puice.
Murgule să nu ai teamă
cînd drăguțele mă cheamă.

97

N'oîu muri eû pîn la vară
cînd frunzăște codrul iară,
cînd flăcâii de prin sate
plec cu fetițele toate,
pleacă'n crîng pe la răcoare,
unde-î floare
lingă floare,

că'ntre ele-î mîndra mea :
mîndră, cum să poartă ea.

98

Dacă treci Prutul, bădiță,
eû și-oîu da dulce guriță ;
dacă treci Siretu'n zori,
eû și-oîu da doi ochișori.

99

De mă lași să vin desară,
îți aduc un măr și-o pară ;
de mă lași să staî mai mult,
îți aduc pîne cu unt ;
de mă faci drăguțul tău
îți dau sufletelul meu.

100

Mindro, mîndruleana mea,
cum nu vrei și Dumneata
să te iaî la mine-acasă
ca să fii și tu mireasă,
cum n'a fost și nici n'a fi,
cum nici nu s'a pomeni ;

și eû mire și barbat
cum nici nu s'a mai aflat !

101

—Nene Ghiță un' te duci
ș'așa răpede te urci ?

— Spre cireadă tot alerg
pe balaea să-mi aleg.

—Nene, ce tot ai de gînd
alteia de-mi tot dai rînd ?

—I-am cerut să-mi împrumute
un lucru pe neștiute.

—Nene ce nu vii la mine ?

—Leleo, nici nu mi-î cam bine.

102

Măi bădiță Gheorghies
vino colea sub cireș,
să ne plîngem amîndoi
ca doi oacheși porumbei :
nici eû n'am, nici tu n'ai maică ;
amîndoi fără de taică ;
eû saracă, tu sarac....
dragă-îi sint, că tu-mi ești drag.

103

Badea Iorgu ce ochi are !
vin să-î spun o vorbă mare ;
iar nevasta de te'ntreabă,
spune-î că în sat ai treabă,
și nu picî ¹⁾ așa de grabă.

104

Luna-î, neneo, după luncă,
toți din sat de-acum se culcă ;
eû mă uit la lună, bade,
și nădejdea'n mine scade ;
luna-î sus la prinzișor, ²⁾
eû aștept un puișor ;

1). A pîca = a veni, a se înturna.

2). Cînd soarele e susușor, e «prinzișorul», cam pe la 9 jum. ; pe la 10 jum. este «supt-amează», pe la 4-5 este «sub-sară».

și cînd luna-î mai de-amîază,
dorul badei să'ndemnează ;
badea pleacă'n cîntători,
și-mî vine abea din zori.

105

Bade Ghiță, bade Floare
vin la noi la șazătoare,
că dragostea de neveste
te apucă fără veste.
Nu cred c'am păcătuit,
badeo, de te-am îndrăgit.

106

Haî Ileano la Galați ;
să trăim necununați,
să spunem că sîntem frați.

107

Foaie verde nucă sacă,
lelițică dragă,
de-ai fi bună și'nțeleaptă
ai lăsa ușa crapată
și fereastra ridicată
să vin și eu cîte-o dată.

108

Măi mocane de la oi
tu n'ai grijă nici nevoi,
tu te plîmbi cu zilele
lingă sat cu turmele,
pe dealul Răzorului
drumul trecătorului ;
ca să-ți mai uși din nevoi
puî capul pe-un moșinoiu.
Dragi îți sînt oițele,
dar mai dragi fetițele.

109

Lelițică de la punte
tu din lume știi cam multe :
ești flacăl și cîte fete,
cîte cîrduri, cîte cete

toate mi le-ai petrecut ;
spune nenei de-ai văzut
ochi frumoși și gură plină
ca asară în grădină ?

110

Plec din deal, scobor în vale,
mă'ntilnesc cu mîndra'n cale :
—Mindro, mîndruleana mea,
unde ți-î pornirea ta ?
—Spusu-ți-am, bade, odată,
că mă duc sara la baltă
să prind pește și-o svirlugă,
desară să ne ajungă ;
să prind smorlă și plătici.
Dar tu, badeo, un'te duci ?
—Eă mă duc pînă la moară
ca să macen făinioară,
să faci plăcinte de sară.

111

Frunză verde trei surcele
cată-mă bade la pele,
la pele la îlîșoare
unde capul nu te doare ;
cînd jălești,
te mintuești,
iar cînd inima te doare,
par'că-ți mai vine răcoare.

112

Bat'-o focu dragostea,
cum nu mai gîndește ea
cum sufletul nu-î mai moare
că mă dor cele picioare,
că mă face să pornesc
peste cîmpii, să întilnesc
lecușorul care tae
durerea, și mî-o ostoae.

(Din com. Tăpu).

Culese de Tudor Pamfile.

multe -ș de Tănu

UNELTE DIN BUCĂTĂRIA ȚĂRĂNEASCĂ

Săteanul, în bucătăria lui simplă dar curată, se folosește de mulțime de unelte, în care se fac în unele bucatele, iar cu altele se ajutoară la pregătirea lor; în unele se sprijine (se ține) cele trebu-itoare pentru bucate, iar altele ajutoră gospodina la diferite treburi.

Mai toți gospodarii au cite două rinduri de blide și unelte în care se fac bucatele: *de frupt* (de dulce) și *de sec* (post). Dacă nu-î putere să le ai așa, atunci gospodina la *spolocanie* (a doua zi de lasatul de sec, când se spală blidele) le spală cu cenușă și le ferbe în leșie, ca să iasă unsoarea și fruptul din blide. Când în posturi s'ar pregăti mîncări în vase de frupt, e mare pacat și te spurcă.

Daū la vale o listă de uneltele folosite de săteni din județul Suceava.

Ar fi fost bine și folositor ca la descrierea lor să le daū și chipul; mijloacele și puterile nu ne daū voe.

I. UNELTELE ÎN CARE SE FAC BUCATELE

Ceaunul e cea mai de samă uneltă din casa țaranului; nu-î casă de gospodar care să nu aibă ceaun. În el se face mămăligă, se ferbe lapte dulce ș. a. Ceaunul, ca să se poată lua cu înlesnire de pe foc, are o toartă. Mărimea ceaunului atîrnă de mulțimea ca-sașilor. Dacă ceaunul se spurcă, se pune întăi la ars în cuplîor, se lasă de se răcește, se spală bine și curat și apoi se sfințește, ori tornî în el aghiazmă mare de la bobotează. Ceaunul nu se dă împrumut. Dacă ceaunul crapă, se leagă cu un cerc. Când se pune pe foc de mămăligă, se curăță, se suflă, se umple pe jumătate de apă și se așază pe foc. În hîrburi mari de ceaun se face friptură, țînînd loc de *hîrgău* ori de *ligae*.

Ceaun mare se găsește pe la gospodăriile *întemeiete* (mari). În el se face unecrop mult, se toarnă apă clocotită peste cămeși, ori slu-jește la stîni, de făcut jîntiță în el.

Ceaunașul e un ceaun mic, și se face în el mămăligă pentru un om ori doi; ceaunașul îl poartă cu ei cosașii și căraușii.

Caldarea e din aramă. Se găsește pe la stîni. În ea se ferbe jîntiță.

Căldărușa e un vas mic ca și ceaunașul. Se face în ea măli-gușă, se ferbe lapte, păstăi, barabule, ș. a. Căldărușa are ori toartă ori coadă.

Oalele se fac din lut. Ele se cumpără din tirg. Sînt și oale de schijă. In ele se tac bucate. Oalele sînt de diferite mărimi; cele mici se zic *ulcele*, *ulcică* orî *ulcicuță*. Ulcele și ulcicuți nouă se dau de pomană la Moși, pline cu vin, orî lapte, orî apă, ca să le aibă plină pe ceea lume. La Moși, cînd omul alege ulcelele de bune și le sună, D-zeu ride și zice: „uîte cum se cearcă *lut pe lut*“. Cele mai bune oale sînt cele zmălțuite. In oale se fac bucate pentru mai mulți mîncători, iar in ulcele pentru pușini. Cu ulcelele se bea și apă din cofă. Oalele înainte de a fi întrebuintate se opăresc. In oală nouă și zmălțuită se fac *roșele* și se înroșesc ouăle la Paști. Oalele aū torți.

Olurile sînt niște oale lungărețe, curmate la mijloc. In ele se pune laptele la prins. Ele se opăresc, îndată ce s'a zmîntînit, cu frunze de urzică, de alun, ș. a., căci cu cit vor fi mai curate, cu atît se face zmîntîna mai bună. In oluri se poate face și bucate, cînd n'avem oale.

Oale de praznic, *oloș*, *oale mari*, care aū cite 2 torți, și in care se fac găluște și borș la praznice, la nunți ș. a. Ele sînt tot de lut și se zmălțuesc. Oale mari aū numai oamenii mai cu dare de mină. Ele se împrumută.

Tigaca e de schijă; se cumpără din tirg. Numai cei bogați aū tigai. In tigae se face friptură și plachie.

Tigaița e o tigae mică, de multe orî cu 3 picioare. In ea se face scrob și friptură

Tavana, *tava* orî *tingirea* se face de tinichea. In ea se face plachie, pască ș. a.

Hîrgăul e o tigaița de lut; el e zmălțuit. In hîrgău se face scrob, friptură, tocană, ș. a.

Hîrb de ceaun. Cine n'are hîrgău orî tigaiță, face friptură orî papă [scrob] in hîrb de ceaun.

Frigarea se face din fer; in ea se frige puș, mei, carne, bureți, cobelci, ș. a.

Țigla se face din lemn; in țigla se frig puș, găini, ș. a. Cine n'are frigare, frige orî-ce in țigla.

II. UNELTELE CARE AJUTORĂ FACEREA BUCATELOR

Pirostiile saū *chirostiile* le fac țigani, din fer. Ele samănă cu un cerc de cofă cu trei picioare. Pe ele se pune ceaunul. Pentru ceaunele mari sînt pirostii mai mari.

Cujba, cîrligul, vîrtejul se face din lemn îndoit, fiind bătut cu un capăt în pămînt iar în celalalt se acață toarta ceaunului. În cujbă se pune să fiarbă ceaunul de mămăligă. Cujba ține locul pirostiilor. Mai mult cosașii se slujesc de ea. Cujba nu se ie din loc, că ieî sărăcia.

Culișerul, melesteul ori *făcălețul* e un băț de lemn cu care se mestecă mămăliga.

Leașa, teapșa ori *lopățică* e o lopățică mică, mai mare ca o lingură, cu care se tepsește mămăliga după ce s'a mestecat.

Cuțitul slujește la tăet ori-ce. El se cumpără din tirg ori îl face țiganul. Mulți sătenî poartă la ei un cuțit în teacă și în curea. Cuțitașe nu se prea văd la țaranî; numai cîobaniî ori vacarii și bouarii aū cuțite cu *stricnele*, pentru luat singe de la vite, cînd se bolnăvesc. Cu cuțitul se descîntă de diochiū. Cu cuțitul se opresc cucoarele.

Un cuțit rău care nu tae se mai zice și *cîoarsă*; un cuțit mare și lung se zice *buliteri* ori *bulicheri*.

Custură e un cuțit făcut din coasă. Ascuțit bine, rade și slujește de multe ori de brici.

Hîrdăul e un ciubăr cu care se aduce și în care se ține apă.

Cuțit de lemn se găsește în unele gospodării pentru tăet mămăliga.

Lopata se face din lemn; cu ea se dă în cuptior malaîul, pasca, plăcintele și alivencele. Pe lopată se presură făină ca să nu se lipească aluatul.

Covata se face din lemn de răchită ori de plop. În coveți se cerne făină, se plămădește și se frămîntă aluatul de malaî ori de pască, ș. a. — În covată se ține, în salamură, slănină și carnea porcului tăet de Crăciun. Covata în care se leagănă și se scaldă copiii mici, se numește *aighie* ori *albie*.

Covățica e o covată mică.

Covata cea mare se găsește numai la gospodării întemeete.

Chersînul e o covată adîncă, largă și scurtă.

Cofa o face butnarul; în ea se ține apă. Fie-care gospodar are o cofă saū mai multe. Cofa se ține curată. Cînd e ponosită, se *frecă*. Sînt și cufe cu capac.

Mijlocia e mai mică ca coă; ele se închistresc și se daū de pomană. În ele se pune pomul după morți și la praznice și panahizi.

Cofița saū garnița (așa se zice în Baia) e mică și are aceeași formă ca cofa. Ele se închistresc. Se daū de pomană la moși. Cu cofițele aduc apă copiii mici; în ele se culeg cireșe, mure, zmeură, ș. a.

Căușul se face din lemn de răchită ori plop. Cu căușul se aduce făină, grăunțe, ș. a. Cu el ne ajutorăm la vinturat. El are forma elipsoidă, cu coadă.

Căușelul e un căuș mic.

Solnița e o donicioară în care se ține sare; solniți se găsesc în Baia.

Săcuetul de sare se face din pînză și se ține în el sare.

Săcuetul de ținut chiper se face tot din pînză.

Corn de ținut sare se face din cornul de vită mare, infundat.

Cășișile se fac din scoarță și se ține sare în ele.

Solniți de ținut sare se fac și din scoarță de mesteacăn.

Plevul e un vas de tinichea ca o litră de mare cu care se bea apă; se cumpără din țirg.

Scafă, scăfiță, scăciță ori *scăfău* se face din lemn în formă de strachină. În scafe se face mujdeiu. În scafele mari se spală blidele.

Satirul se face din oțel. Cu el se toacă carnea pentru găluște. Cine n'are satir, toacă carnea cu cuțitul ori cu toporul.

Chisălău, bătalău, pchilug, mojdieriū ori *chisălug* e un băț scurt ca de-o palmă și gros ca mina cu care se pisază usturoiul, de se face mujdeiu.

Sita se cumpără din țirg. Ea poate fi de păr și de *drod* (sîrmă). Ea se dă împrumut, dar cînd o duci să o acoperi, că e rău de dihanii. Cu ea se cerne făina.

Sitișca se face din păr ori din sîrmă. Prin ea se strecură laptele ca să nu albă perii și gozuri. Se cumpără din țirg.

Crucitorul e cilindric și lung ca de 2 palme; cu el se face aluatul pentru plăcinte și pască.

Fund de mămăliga are ori ce gospodar. Se face din lemn, lungăreț ori rotund și avînd o coadă.

Fundul de tocat carne se face din lemn tare. El după ori ce tocătură se rade și se spală.

Chipernița e o piūă mică, în care se pisază chiperul negru, ori sarea de se face mărunt. De multe ori *chilugul* de la chiperniță slujește și de bătalău.

Răzătoarea e făcută din tinichea, ori tablă. Se cumpără din țirg. Numaî gospodarii buni aū răzători.

Gratarul se cumpără din țirg. Numaî sătenii bogați și în atingere cu pantalonarii aū gratare.

III. UNELTELE CU CARE MÎNCĂM ȘI ÎN CARE SE PUN BUCATELE LA MASĂ

Strachina e făcută de olar; se cumpără din tirg. Ele sînt de diferite mărimi. Strachinele trebuie să fie z mălțuite. Strachinilor mici se zic *străchinuțe*. În ele se pun bucatele. Cu cît mesenii unei gospodării sînt mai mulți, cu atît și străchinele sînt mai mari. Gospodarii buni aũ două rînduri de strachini: de sec și de fruct. Strachinele nouă se dau de pomană la moși, pline cu mîncare. Strachinele și talgerile se mai zic și *blide*. —

Talgerile sînt un fel de farfurii de lut.

Farfuri nu se văd de cît în gospodăriile întemeete. Ele încep a-și face loc în blidarul bunilor gospodari. Gospodarii din Rădășeni aũ de-a rîndul farfurii.

Lingurile se fac din lemn și din tablă. Cele de tablă n'aũ pătruns în casa țaranului. Lingurile se cumpără de prin tirg, de la lingurari și de pe la călugări.

Linguroiul ori *polonicul* e o lingură mare. — El se face tot din lemn.

Linguriți de lemn lucrate de călugări ori la castel (penitenciar) să văd în multe case țărănești. — Cu ele de multe ori se mîncă ouă.

Brînculița e un sarcasm la adresa *furculiței*. „Eũ mînc și cu brînculița di la mama și-mi meri bghini“.

IV. DIFERITE ALTE UNELTE CARE SLUJĂSC ÎN GOSPODĂRIE ȘI LA BUCĂTĂRIE.

Masă are ori ce sătean. În jurul ei să strîng toți ai casei de ospătează.

Polia e o scîndură geluită, pusă cam lîngă *blidari*, sprijinită pe două cue, și unde se pune mămăliga și alte lucruri de mîncare. Polia se pune sus, ca să nu spurce mîncarea mișele. Mămăliga de pe polia se acopere.

Solnița e un vâsușor mic de lut în care se pune sare la masă.

Spălătorul e o cîrpă ce slujește la spalatul blidelor.

Săcuetul de ținut făina de popușoi se face din pînză de cîlț; în el se păstrează făină cernută.

Burduvul (piele de capră) slujește tot la pus făină. Burduvuri sînt pe la munte.

Ața de tăet mămăliga se face din *uruioc* sau firele ce rămîn

din natra pinzei, cînd se tae; așa să răsucește și se leagă ori la stilpul hornului ori la coada fundului de mămăligă. Cu ea se tae mămăliga întăi în două și apoi în 4, ori în 6, ori în 8.

Rișnița e o morișcă purtată cu mina; în rișniță se face și făină și crupe. Rișniți se găsesc cam în fiecare sat. Numărul lor se impuținează. Cel ce are rișniță și lasă pe alții de rișnesc, nu ia vamă. În rișniță se face făină de mare nevoie. „Să mininci mămăligă din rișniță și pește din undiță“, e un mare blăstăm.

Rișnița trebuie ferecată; se ridică și se lasă după trebuință. Bățul cu care se poartă rișnița se cheamă *hadarog*. Rișnița are împrejur o veșcă ca să nu se irosască făina.

Captariul e un acoperiș pe oale. Ele pot fi mari și mici, cele mari se pun pe știubee.

Ciubarașul slujește la spalat blidele și carnea.

Kavariul e tot un ciubaraș, dar anume de spalat carne.

Piua, *chiua* ori *pchiuă* se face din lemn de plop ori de răchită, iar *pilugul*, *chilugul* ori *pchilugul* din lemn tare: mestecău, frasin, ș. a. În chiua se pisază sare, sămință de cînepă pentru oloiu, se imbucozază grîul care se ferbe, pasatul, ș. a. Numai gospodariii buni au piua, care se dă și împrumut altora.

Blidariul e un dulap în ungherul casei, cătră ușă, în care se țin blidele: strachinile, lingurile, talgerile ș. a. El se face de meșter din lemn și are două sau mai multe rafturi. În raftul de sus se țin: garafa de rachiu, plosca, paharele, ș. a. Unele blidare au și uși. Cine n'are blidari, pune blidele pe poliță. În blidar une ori se ține și mămăligă, mîncare, ș. a.

Cleștele se fac din fer; cu ele se așază tăciuni, se trage jaralie la oale și se duce focul. — La mai toate casele sînt clește. Din clește se sună cînd se afumă cu tămie în spre Alexii-Boz omul lui D-zeu, ca să nu se apropie jîvinele de casă.

Ojogul e un băț cu care se jărește focul cînd nu are cine-va clește.

Cociorva sau *corciova* se face din lemn; ea are forma ori a unui semicerc ori a unui triunghi; cociorva are o coadă lungă. Cu ea se trage focul din cuptor, cînd se face mala, plăcinte, pască, ș. a.; tot cu ea se trage cenușa din sobă. — În cociorvă e puterea femeii; cînd e minioasă tare, pune mina pe ea și dă.

Pămătuul, *pămătușul* ori *pleaftura* e o pelică pusă într'un vîrf de băț și muetă în apă, cu care se potolește cuptorul cînd îi ferbinte tare.

Par de oale. In ogrăzile gospodarilor cam la un loc ferit, se vede și parul de oale, în care se pun oalele după ce s'au spalat curat. Parul acesta are mai mulți eraci saū dacă nu găsim așa lemn îl bortim așa pieziș și batem cue. In multe părți oalele se pun și în pari. 1]

Ulciorul se face din lut și e zmălțuit și pe din lăuntru și pe din afară. In el se aduce vin, rachiu, apă, ș. a. In ulcioare pun vrăjitoarele ochii barbaților de nu văd ce fac femeile. — Spiridușul se ține une ori într'un ulcioruț de marmură. — Sînt și ulcioare cu 2 torți.

Cana e un vas de lut, zmălțuit cele mai de multe ori verde. Ele pot fi mari și mici. Cele mici se zic *cănițe*. In ele se ține apă, se aduce vin, se ține aghiazmă ș. a. Cane și cănițe se dau de po-mană la Moși de sufletul morților, pline cu mîncare, vin, lapte, apă, ș. a. Cu cănițele se bea apă.

Gavanoșul e din lut și zmălțuit; in el se ține untură, sare, ș. a.

Garafa, șipul, stecla o are ori ce gospodar. In garafă se ține oloi, gaiță [gaz] și slujește la adus rachiu și vin.

Paharul poate fi mare ori mic. Cu cel mare se bea vin, iar cu cel mic rachiu. In pahar se trage și vătămătura.

Cupa e un vas de lemn în care se dă jintiță de mîncat; ele sînt pe la stîni.

Fidileșul se face din lemn; el e înalt cam de-o șchioapă. In el se face și se aduce de la stîna lapte acru.

Fidilecuțul e un fidileș mititel.

Plosca e garafa munteanului; cînd pleacă la drum lung, e nedislipită de el. In ploscă se ține rachiu ori vin, după firea omului. Ploștele se fac la Brașău și prin Bucovina. Cu plosca plină umblă vătăjeii [vorniceii] de se poștește la masa cea mare.

Ploscuța e o ploscă mică și une ori dismerdarea ploștei.

Raclele sînt făcute din lemn. In ele se ține unt și brînză și sînt de diferite mărimi. Raclele sînt bune la drum.

Pocrișul ori *fedeul* se face din lut; cu el se acopere oalele cînd ferb, ca să nu deie in ele cărbuni și necurățeni.

Coboc e un căuș în care se face mujdei.

Sgîrfaciū e un căuș mare de lemn, în care se pune jintiță de mîncat.

Bota e un vas elipsoidal ca cofa de mare, infundat la amîndouă capetele, avînd dop și torți; in botă se aduce apă, burcut, lapte dulce ș. a.

1). In unele locuri din jud. Suceava, parul de oale se numește *prepeleag*. — A. G.

Toporul se găsește la orî ce casă. Cu el se taie lemne și se toacă carnea pentru găluște.

Bărbînța e un vas în forma buței; se face din lemn de brad, se cercuește cu cercuri de lemn și se infundă la amîndouă capetele. În ele se ține lapte acru și brînză de oi. Bărbînți se găsesc mai mult la munte.

Bărbîncioara e o bărbînță mică.

Putina se face din brad orî stejar; e largă la fund și strîmtă la gură. În ea se murează pepeni, verze, rișcovi, ș. a. Sînt putini cu capac și fără capac.

Budăiul e o putinică mică.

Budăeșul e un budăi mic. În el se poate pune lapte la prins.

Buduroșul e o putină mare.

Budalăul orî putineiul e un vas lungăreț în care se pune zîmintina pentru a se alege untul.

Brighidăul e un băț, care are la un capăt o rotiță cu borte și cu care se zbate zîmintina în putineiul ca să se aleagă unt.

Polobocul e un vas mare de brad orî stejar, în care se murează curechiul.

Polobocelul e un poloboc mititel.

Fășcuța e o putinică cu capac în care se ține unt, brînză, lapte acru, ș. a.

Braiul e un lemn rotund la un capăt și subțire la altul, cu care se bate brînză în bărbînți.

Borșeriul, borșanca, budăi de umplut borș e un vas de brad mai mare orî mai mic în care se umple borș.

Strecătoarea e făcută din pînză de cilț orî de lînă țesută rar. În ea se strecură brînză de vaci orî de oi, de se scurge de zăr.

Scăunașul orî *scăueșul* cu 3 picioare slujește la mestecatul mămăligei; se pune ceaunul între picioarele scăueșului și se mestecă.

Chetroiul de chisat chiperi. Chiperiul nu se pisază numai în chiperniță, căci n'o aș toți, ci se usucă și se pisază și în scafă cu un *chetroiul* anume. Adese orî cu chetroiul acesta se pisază și mujdeul.

Oloiniță nu aș toți sătenii. În oloiniță se face oloi. Cei ce n'aș această uneltă, plătesc ceva — o dijmă — celor ce aș oloiniță. — Oloinița e făcută din lemn.

Saci de buci slujesc la ținutul făinei. Sacii îi face gospodina. Făina se poate ținea și în poloboc.

Traista se face de lînă. În ea se duce *de mîncare* la cîmp și

o ia gospodina în tirg de aduce lucrurile ce cumpără. În traistă se pune gospodarului mâncarea cînd pleacă la pădure ori la drum.

* * *

Cam acestea sînt uneltele din gospodăria țaranilor din jud. Suceava, cu care gospodinele se slujesc pentru pregătitul bucatelor. Or mai fi poate, căci nimic omenesc nu-î desăvîrșit. Eă atîta am putut aduna și atîta daă la lumină.

M. LUPESCU.

P O V E S T E

Amu era odat-on om și omu cela, di si-ntîmpla și viné cineva la el, la gazdi, asupra nopți, îl primné si mîie, daci si fagaduie c-ari si-î spui o povesti. Di si-ntîmpla și omu știc povești, era primit în gazdi; da di nu, apu era da pi uș-afari.

Iati ci pî-o vremi di iarni, pî-on gicul, ș-așă cam di citri sari, vin trii oamini și si roagi di tăt ci si-î primniasci-n gazdi.

— Măi, eă v-oîu primni-vă, dzici omu, da daci mni-ș spuni fișticari citi-o povesti. — Doi din oamini dzic c-or spuni; da cel di-atrîilea taci molcu.

Amu oamini si bagî-n casî. Ist di gazdi puni fumeia di li faci mamaligi. li dă mîncari, și dupa cî-o mîncat și s-o disculțat cu tăt, s-o apucat unu ș-o spus o povesti frumoasi. Dupa cî-o gatit-o di spus, iz di gazdi dzici: „Bogdaprosti, Dumnedzău ț-o platiasci“. — Amu vini rîndu celui di-a doilia; spuni ș-acela o povesti. Iari-î dzic cu tăt: „Bogdaprosti, Dumnedzău ț-o platiasci“.

Di-acolè dzici omu di gazdi citra cel di-atrîilia: „Spuni, măi omule, și tu o povesti“. — „Apuî eă nu știu povești“. — „Cum măi, nu știi nici o povesti, macar ci di mnicî“? — „Nu știu“. — „Spuni, măi, poati-ai pașit tu ceva di cin trăeș pi lumi“. — „Ci la dial la vali, eă nu știu nimnica“.

— Ee, puî daci țî triaba di-așă, hai ieș afari din casî“.

Și l-o scos pi cela afari așă disculț, cu opcincili și cu obgelili-mîni; nici nu l-o lasat batir si si-nchelți.

Da afari era un gicul ș-on ger ca acela, di crapa lemnili, nu alti. — Uni si si duci omu pî-o vremi ca aceia?

Si ie așă disculț pim omăt și mergi la fugi pi drum, pini ci vedî-o lumnini la o casî. O intrat în ogradi și s-o dus la feriasți. Cin colu, ci si vadi? Fumeia și barbatu durmné pi pat, și cum dur-

mnè îi aşă, un șărpi si ținè cu coada di culmi¹⁾, și din gura lui curgè venin în gura barbatului ș-a funei. Cîn o vazzut omu ce-î acolu, l-o cuprins frica și spaîma și n-o mai culidzat si bati-n uși si-î tredzasci, c-o ișit din ograd-afari.

Amu mergin el to la fug'așă discult, iaci vedî-o lumninî la alti casî. Intri-n ogradi și si duci la feriasti. Cîn colu, ci si vadi? Omu din casa ceîa, durmnè cu fața-n sus și cu toporu-implintat în ceptu lui. — Cîn o vazzut ista ci-î ș-acolu, n-o măi stat mult la ti-tiali (chitîală), ci si temè si n-l apuci ciniva; o ișit răpidi din ogradi și pi drum inainti. Da amu nu măi putè di frig. Mărgin el aşă, vedi măi diparti o lumninî mari impregîuru uniî căs. Si ducintr-acolu. Ci era? Eli triî pări di foc imbla-mpregîuru căsî, di nu si măi putè apropciè nimi di e.

Dac-o vazzut omu cum îi treaba, o luuat-o la fugi, iar la casa ceî dintîi, unî-o fost tras la gazdi, și s-o rugat di tăț Dumnedzâi, si-l primnâscî, ci el nu măi poati di frig.

Atunci omu di gazdi i-o diștis ușa, și dupa cî-o intrat în casî, l-o întrebat:

— Eli, măi omule, cum di n-ai gasit nicăiri loc di mas?

— D-apu iaci di ci n-am gasit: ci dupa cî-am ișit de ici, m-am dus la o casî unî-am vazzut lumninî și uittnu-mă pi feriasti, ci-am vazzut m-am cutremurat, nu alti: omu și fumeîa durmnè amîndoi pi pat, și di pi culmi, un șărpi slobodză venin din gura lui, într-a oamenilor. De ceta nu mnî-o măi trăbuit si bat în uși, far am luuat-o la fug', am ișit în drum și m-am dus la alti casî, unî-am vazzut iari lumninî.

— Eli și dac-ai vazzut lumninî, di ci n-ai bătut în uși si-î dai drumu?

— D-apu cum si bat în uși, ci daci m-am uittat pi feriasti, alti muinuni mnî s-o dat oci a vidè: Omu durmnè pi pat cu fața-n sus, și toporu-implintat în ceptu lui. Dac-am vazzut aşă, am palaurdit-o²⁾ pi poart-afari și pi drum inainti. Mărgin aşă-nnăinti, am vazzut o lumninî mari-mpregîuru uniî căs³⁾. Cîn m-am apropciat măi bini, eli era triî pări di foc și si-nvirte-mpregîuru căsî, di nu era nimi harnic si s-apropcii, da di cum ci si intri. — Di-acole m-am măi

1). Culmi-culme = O prăjină, spinzurată de grinzî cu niște ață. Pe culmo, pun gospodarii, strafele cele cu cari să îmbracă la zi de sărbătoare. O samă de oameni, în loc de culmo, zic prăjină, și tot același înțeles are.

2). Am palaurdit-o = am ieșit repede pe poartă afară, să nu mă vadă cineva. Uu fel de fugă pe furiș.

3). Imprejuru uniî căsî. Imprejurul unei case.

uitat în fugi și la alti căș, da n-am vazzut lumnini, ș-amu nu măi putem di frig, pciar inlemnism. Deceia am vinit iar la mneta, si ma leș si ma hodinesc în iesnoapti.

— Iaci măi omule mni-ei spus o pătaranii, bogdaprosti, Dumnedzău ț-o plateasci. — Da amu si bagî di samî ci ț-oî spuni eû: Acol, la casa ceî dintîi, acela nu-î șârpi, măi, îi briu, cari în loc sî-l pui omu, orî fumeia pî-o laiți, il puni pi culmi. Ș-atunci briul pistă ¹⁾ noapti si faci șârpi și sloboadi venin în gura omului și fumeii; deceia nu-î bini si puî briu pi culmi. Puni pî-o laiți undeva. La casa dî-adoua, uni dzici ci omu doarmi cu toporu-mplintat în pcept, iaci ci-î: Omu cela o tăet lemni dziûa, și sara, în loc si ducî toporu-n tindî, orî în alt loc, el l-o mplintat în lemnaři, ș-amu pistă noapti șadi-mplintat în pceptu lui. Deceia nu-î bini si leș sara toporu-mplintat în lemnaři; du-l în alt loc, nu-l lasa numa di cit în lemnaři. Iar uni dzici c-aî vazzut trii pări di foc ²⁾, acolu o durmnit trii oamini ș-o spus fișticari citi-o povesti, și poveștili celia s-o făcut trii pări di foc și apiri casa, di nu si poati nima-aprociè di è.

Deceia, dragu mneû, ți pomani, daci ti duci la un om pi noapti, și spuî povești.

Auzită de la moșneagul T. M. Buchilă (66 ani) din Tătăruși, în sara zilei de Mercuri 30 Ianuarie 1902.

A. VASILIU

— ❦ —
CĂRȚI PRIMITE

Dimitrie Dan. Monofisitismul în biserica armeană-orientală. Adaos la publicațiunea: „Armenii orientali din Bucovina“. O broșură de 16 p. — Cernăuți, Societatea tipografică bucovineană, 1902.

Prof. Dr. Elefterescu. Despre Prietenie sau Amiciție. O broșură, format mic, de 27 p. — Mușătești (Argeș), Tipografia Al. Valescu, 1903.

— **Despre căsătorie.** Plăcerile și suferințele vieții familiare. Conferință ținută la 13 Decembre 1902. O broșură format mic, de 35 p. — Mușătești (Argeș), Tipografia Al. Valescu, 1903.

Dr. Gh. Alexicî. Pagini din trecut. Cum s'a propovăduit unirea în părțile bihorene? — Broșură mică de 43 pg. — Sibiu, 1903.

1). Pistă — poste.

2). Trii pări de foc — Pluralul cuvîntului *pară de foc*.